

Aan de slag met

Werkvormen bij exemplarische situaties in de GGZ

Ken je de exemplarische situaties uit het onderzoek van CCE naar consultaties in de GGZ? Herkenbaar? Met je team kun je het patroon doorbreken! Deze werkvormen bieden GGZ-professionals concrete handvatten om weer beweging en perspectief te creëren. Voor zowel het team als de cliënt.

Doel

Doel van de werkvormen is om professionals te ondersteunen en met het team te kijken naar het eigen aandeel bij het in stand houden van complexe situaties. De werkvormen helpen een verandering van de kijkrichting te realiseren. Door de focus op het gedrag en de problematiek van de cliënt te verleggen naar het functioneren van het team zélf. Centrale vraag is: Wat kunnen wij zelf anders of beter doen om het uiterst ingewikkelde gedrag van deze cliënt beter te begrijpen en te veranderen? Het breed, meervoudig en specifiek kijken naar de cliënt en diens context en het maken van een goede analyse blijven belangrijk. Daarnaast kun je met deze werkvormen als team aan de slag om nieuwe wegen te vinden in het zélf anders handelen.

Wanneer inzetten?

De werkvormen zet je in wanneer het team rondom een cliënt met ernstig probleemgedrag het dreigt op te geven. Dit herken je wanneer er gesproken wordt over 'deze cliënt hoort hier eigenlijk niet thuis', 'kunnen we niet lang meer verantwoord', 'dreigt onveilig te worden', 'het is alleen maar gedrag' etc... Hoe sneller je aan de slag gaat met deze signalen, hoe groter de kans dat je escalatie van problemen, overplaatsing van cliënten en uitval van collega's kunt voorkomen. Belangrijk is om vooraf een inschatting te maken of er voldoende draagvlak en mentale ruimte in het team is om met de werkvorm aan de slag te gaan. Bespreek dat zo nodig vooraf met een of twee collega's. En check het ook bij aanvang van de bijeenkomst.

Wanneer niet inzetten

Het kan zijn dat er bij het team geen ruimte (meer) is om anders te kijken naar de situatie en naar het eigen handelen daarin. De werkvormen sluiten dan mogelijk niet aan bij 'waar het team is' en kunnen wellicht zelfs weerstand oproepen. In die situaties kun je overwegen om eerst met de werkvorm 'Veerkracht' aan de slag te gaan om aandacht te besteden aan: 'hoe staat het met ons als team?'. Deze werkvorm is ook bij de andere exemplarische situaties inzetbaar als de veerkracht van het team ernstig onder druk staat. Nadat je deze werkvorm hebt uitgevoerd kun je alsnog de balans opmaken: 'is er ruimte bij het team om met de andere werkvormen aan de slag te gaan of niet?'. Natuurlijk kun je altijd advies vragen bij CCE over wat te doen als de situatie zo sterk is vastgelopen, of een aanvraag doen voor een consultatie.

Door wie, met wie

Deze werkvormen zijn ontwikkeld voor teams van professionals in de GGZ (verpleegkundig specialisten, coördinerend verpleegkundigen, GZ-psychologen of klinisch psychologen, arts-assistenten, psychiaters). De werkvormen sluiten aan bij de exemplarische situaties zoals beschreven in het onderzoek.

Tijd

Voor elke werkvorm heb je ongeveer een uur tijd nodig om ze goed uit te voeren en snel een eerste indruk te krijgen van wat er speelt. Per stap is een tijdsindicatie aangegeven. Wil je meer diepgang, neem dan meer tijd. Als je de mogelijkheid hebt om een dagdeel uit te trekken kun je meerdere werkvormen combineren.

Hoe kiezen

De werkvormen zijn geordend rondom vier exemplarische situaties. Deze sluiten aan bij de meest voorkomende probleemverklaringen en instandhoudende interactiepatronen, en zijn erop gericht om daarin beweging te creëren. Sommige werkvormen passen bij meerdere exemplarische situaties, steeds wel met een net ander doel. Neem als startpunt de exemplarische situatie waarmee je aan de slag wilt gaan en kies daar de best passende werkvorm bij.

Zelfbeschadiging	Agressie	Zelfverwaarlozing	Grensoverschrijdend gedrag
Veerkracht Aandacht voor onmacht en negatieve emoties in het team	Stap naderbij Meer nabijheid om gedrag en emoties te reguleren	Zicht op drijfveren (Her)ontdekken van de drijfveren van de cliënt	Bagagecheck Compenseren voor ontbrekende vaardigheden
Het normale leven Gezonde kanten van de cliënt weer aanspreken	Ondertitelen Sociale interacties ondertitelen	Relatiegebaren Vanuit contact werken aan het voorspelbaar maken van de dag	Echt contact Vanuit contact werken aan het creëren van een veilige omgeving
	Normaliseren Positieve 'haakjes' aangrijpen om het leven een beetje te normaliseren	Maak het makkelijk Concrete en behapbare instructies geven	

Meer informatie

Neem voor meer informatie contact op met Barbara Stringer, coördinator bij CCE, per e-mail: werkvormenGGZ@cce.nl

Feedback

We zijn heel benieuwd naar de ervaringen met deze werkvormen. Reacties en feedback zijn ook welkom per e-mail: werkvormenGGZ@cce.nl